

בבית משפט שלום

בבאר שבע

רשות הטבע והגנים

באמצעות ב"כ פרקליטות מחוז דרום – אזרחי

מרחוב קרן היסוד 4, בניין קרסו, באר שבע

טל': 073-3801222; פקס: 02-6467058

התובעת

נ - ג - ז

1. imo:9521007 "suprstar"

2. Serono Shipping Co

Care of Midocean IOM Ltd. No. 9521007

3. Midocean IOM Ltd

Fort Ann, Douglas, Isle of Man 1M1 5PD

הנתבעות

מהות התביעה: כספית, נזיקית

סכום התביעה: 908,383 ש"ח

כתב תביעה

פתח דבר

"ראה את מעשה האלוקים כי מי יוכל לתקן את אשר עוותו" (קהלת ז, יג)

1. תביעה זו עניינה בנזקים סביבתיים ואקולוגיים שגרמו הנתבעות לערכי טבע מוגנים כתוצאה

מהתרשלותן ו/או התרשלות מי מטעמן בעת ניתוב הספינה בריף הדולפינים באילת. הריף הינו אתר

תיירות היחיד מסוגו בארץ ובעולם המהווה בית גידול לשוניות, המצויות בהליך של הידרדרות ובסכנת הכחדה.

2. התובעת – הרשות לשמורת הטבע והגנים הלאומיים (להלן: "רט"ג") היא רשות מנהלית סטטוטורית, גוף ציבורי שהוקם מכוח חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ח – 1998 על מנת לשמור ולהגן עבור המדינה על שמורות הטבע והגנים הלאומיים ועל ערכי טבע מוגנים בשמורות ומחוצה להם. זאת לאור העובדה כי הטבע ככלל, וערכי הטבע בישראל, אינם שייכים לאדם פרטי, לקבוצה מסוימת, ואף לא לדור מסוים. נכסים אלו הם נכסי הציבור מכוח חוק נכסי המדינה, ומכוח טבעם הם בגדר נחלת הכלל אשר המדינה, באמצעות רט"ג, מחזיקה בהם כנאמן הציבור. כנאמן הציבור, הסמיך המחוקק את רט"ג בחוק גנים לאומיים להיות הגורם אשר יפעל להגנה ושמירה על שמורות הטבע ועל ערכי הטבע. הרשות מחויבת לכן לשמור ולהגן על אלו כעל פיקדון עליו יש להגן עבור כלל הציבור, וכן עבור הדורות הבאים.

3. במסגרת סמכויותיה ותפקידיה אלה, רשות הטבע והגנים פועלת לשמור ולהגן על ערכי הטבע, על בתי הגידול הטבעיים, על תפקוד המערכות האקולוגיות ועל מגוון הצמחים ובעלי החיים – בשמורות הטבע, בגנים הלאומיים, בשטחים הפתוחים ובכלל. במסגרת תפקידיה רט"ג פעלה ועודה פועלת עד היום לתיעוד הצלה ושיקום של ערכי הטבע ולהקמתו מחדש של המתחם.

4. בשל מעמדה, על פי דין, ובשל סמכויותיה לא יכול להיות חולק כי רט"ג היא הגוף המוסמך לתבוע בשמו של הציבור הרחב בשל הנזקים הסביבתיים והאקולוגיים שנגרמו כתוצאה מהתרשלות הנתבעות.

5. נתבעת 1 היא האנייה "SupraStar", ונתבעות 2 ו-3 (לעיל ולהלן כולן יחד – "ות הנתבע") הן חברות לשיט ולספנות שהינן בעלים ו/או החוכרות ו/או המפעילות של האנייה "SupraStar" (לעיל ולהלן: "האנייה"), המניפה דגל של איי מרשל ואשר ביום האירוע נכנסה לשטח הנמל לצורך עגינה, סמוך לרציף, וטעינת מטען של פוספטים.

... **עותק פרטי רישום האנייה כפי שמפורטים באתר EQUASIS מצ"ב ומסומן 1.**

6. תביעה זו מוגשת כנגד הנתבעות אשר בשל התרשלותן נגרמו נזקים לסביבה, ומטרתה – להשיב לידי הציבור, ולו באופן חלקי, באמצעות רט"ג, את שנגזל ממנו. מדובר בתביעה אכיפתית שנועדה להעביר מסר כי ערכי הטבע אינם הפקר, וכי כל אדם שיגרום נזק לסביבה יישא בעלויות הנגזרות מהתנהלותו. לפגיעה בטבע יש מחיר.

7. נציין כי חברת הריף הגישה גם היא תביעה כנגד חלק מהנתבעות אולם תביעה היא לעלויות בהן היא נשאה וכן להפסד רווחים שנגרם לה כתוצאה מהשבחת האתר (ת.א. 7591-09-17, בית משפט מחוזי בבאר שבע).

8. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבל את התביעה ולהורות לנתבעות לפצות את הציבור – באמצעות רט"ג – בגין הפגיעה שנגרמה לערכי הטבע והנוף, כתוצאה מהתרשלותן ו/או של מי מטעמם.

עיקרי העובדות הצריכות לעניין

9. ריף הדולפינים באילת הוא אתר תיירותי שבו, בתוך אזור מגודר בים, נמצאים דולפינים. הדולפינים מהווים אטרקציה תיירותית, כמו גם אלמוגים רבים הנמצאים על שוניות טבעיות שבתוך האזור המגודר וכאלו שגדלים ומתפתחים על מערך הרשתות התוחמות את האתר בתוך הים. בנוסף, מחוץ למתחם ריף הדולפינים, קיימות שוניות טבעיות ועליהן גדלים אלמוגים רבים. בשל הסיכון שהאלמוגים נמצאים בו כמו גם בשל חשיבותם למערכת האקולוגית הימית, האלמוגים מוכרזים כערכי טבע מוגנים (להלן: "הריף").

10. ביום 20.10.2015, בסביבות השעה 12:20 או בסמוך לכך, במהלך תמרון (גישה – ניתוב) כניסת אניית המטען "suaprstar" לצורך קשירה לרציף בנמל אילת לשם טעינה, בעת שנותבה האנייה באמצעות הנתב, ובזמן שהאנייה קשורה לשתי גוררות של הנמל לצורך ניתובה, כאמור, סתה האנייה ממסלולה ונסחפה תוך כדי שהיא מתקרבת בצורה מסוכנת למזח הצפוני של ריף הדולפינים באילת (להלן: "האירוע").

11. מחקירת המקרה שבוצעה ע"י רט"ג, התברר כי על מנת למנוע את היסחפות האנייה אל הריף התקבלה החלטת "חירום" להפעיל את מנוע האנייה בעוצמה גבוהה. כמפורט בחוות דעתו של דר' אסף זבולוני, המשמש כאקולוג מפרץ אילת ברט"ג (להלן: "חו"ד דר' זבולוני" ו"דר' זבולוני בהתאמה") וכעולה מסרטי הווידאו הקיימים, דחף המים האדיר, אשר נוצר בירכתי האנייה כתוצאה מהמדחף שלה, פגע במערך ההצפה של המתחם הימי והרחיף מהקרקעית כמויות גדולות של חול שהעכיר את המים.

... עותק חו"ד דר' אסף זבולוני מיום 27.9.2016 מצ"ב ומסומן 2.

12. כבר למחרת האירוע, ערך דר' זבולוני צלילה בריף הדולפינים יחד עם מנהלת התחזוקה ונמצאו, בין היתר, הממצאים הבאים: קרעים גדולים ברשתות; לכל הפחות, 60 אלמוגים שבורים; וכן אלמוגים רבים בשונית הטבעית נמצאו מכוסים בשכבת חול. כמפורט בחו"ד, הערכה זו היא הערכת חסר והנזק נגרם מעבר לספק סביר כתוצאה מהאירוע.

13. התרשלות הנתבעות גרמה הן לנזקים עקיפים למיני דגים וחסרי חוליות שאינם מסוגלים לשרוד ללא ביתם (האלמוג) והן לנזקים ישירים לאלמוגים ובכלל זאת האלמוגים השבורים והרחפת החול על האלמוגים שגורמת לעקה באלמוגים. הכל כמפורט בחו"ד.
14. רט"ג כמי שאמונה לטובת הציבור על פיקוח והגנה על ערכי הטבע פעלה מיד עם קרות האירוע לחקירה, תיעוד, הצלה ושיקום של ערכי הטבע כמו גם להקמתו מחדש של המתחם זאת בין היתר באמצעות צלילות לצורך תיעוד הנזק, צלילות לצורך העתקת אלמוגים, צלילות פיקוח וניטור, צלילות לתכנון ומיקום מתקן לקליטת אלמוגים מועתקים, פגישות תכנון עם צוות הריף, עבודת עיבוד נתונים וניהול.
15. בשל הנזקים שנגרמו כתוצאה מהאירוע הנ"ל נחתם הסכם פשרה בין רט"ג לנמל אילת, לפיו העביר הנמל סכום כולל בגובה 100,000 ₪ שהועבר בחלקו לידי רט"ג ובחלקו לידי הקרן לשמירת הטבע והמורשת. יחד עם זאת, אך ברור שהמעוולות העיקריות הן אלו אשר ספינתן היא שגרמה לנזקים המפורטים בכתב תביעה זה.

נטל הראיה

16. התובעת תטען כי במקרה זה יש להחיל את הוראות סעיף 41 לפקודת הנזיקין, "הדבר מדבר בעד עצמו", וכי נטל הראיה הוא על הנתבעות להוכיח כי לא הייתה מצידן ו/או מי מטעמן התרשלות אשר הביאה לנזק שנגרם.
17. הנזק נגרם באמצעות אנייה ובתחום שלנתבעות הייתה שליטה מלאה עליו ולתובעת אין מידע לגבי מה שקרה באנייה. התרחשות התאונה מלמדת באופן ברור על כך כי הייתה התרשלות.
18. זאת ועוד, האפשרות לבחון באופן בלתי אמצעי מה התרחש בספינה נשללה מהתובעת לאור זאת שמטעמים שאינם ברורים ההקלטה שהייתה במכשיר ה VDR נמחקה. מכשיר זה מותקן על אניות בהתאם להוראות האמנה הבינלאומית לבטיחות החיים בים – 1974 (The International Convention for the Safety of Life at Sea – להלן: "אמנת SOLAS", והוא נועד לשמר מידע ביחס לאנייה ובכלל זאת מידע הנוגע לכיוון, מהירות, חיישנים, תקשורת בקשר, לצורך שחזור כל המידע באנייה ובסביבתה. יצוין כי העובדה שהמכשיר לא עבד מעידה על התרשלות צוות האנייה, במקרה הטוב, בוודאי תקינות המכשיר. מכל מקום, הנתבעות צריכות לשאת באחריות על כך שהמכשיר לא עבד. בעניין זה תטען התובעת גם ל"נזק ראיתי" תוך שהיא שומרת על זכותה לתקן את כתב התביעה ככל שיתגלו עובדות חדשות בניהול ההליך.

עילות התביעה

19. התובעת תטען כי הנתבעות ביחד ו/ או לחוד חייבות כלפיה בשל הנזקים שגרמו לערכי הטבע כמו גם בשל עלויות שיקום מתחם הריף וזאת בשל האירוע המתואר בכתב התביעה, בין היתר, מכוח דיני הנזיקין ו/ או מכוח דיני עשיית עושר ולא במשפט ומכוח כל דין .
20. התובעת תטען, כי בנסיבות העניין, האירוע המתואר בכתב התביעה, אירע עקב מעשיהן המכוונים ו/ או חוסר האכפתיות ו/ או רשלנותן ו/ או חוסר זהירותן ו/ או קלות דעתן ו/ או מחדליהן ו/ או הפרות חובות חקוקות של הנתבעות ו/ או מי מטעמן ביחד ו/ או לחוד, המתבטאות במעשיהן ו/ או במחדלים הבאים במצטבר ו/ או לחילופין ובין היתר כמפורט להלן:
- א. הנתבעות ו/ או מי מטעמן פעלו למיצער ברשלנות ו/או בקלות דעת, בכך שלא נהגו כאדם סביר ו/ או לא פעלו במקצועיות ובהתאם לחובת הזהירות המוטלת עליהם, צפו ו/ או היו צריכים לצפות כי מעשיהם ו/ או מחדליהם יגרמו לנזקים המפורטים בכתב התביעה – סעיפים 35-36 לפקודת הנזיקין ותקנה 69 לתקנות הנמלים.
- ב. קברניט האנייה הפר הוראה חקוקה הקבועה בתקנה 69 לתקנות הנמלים, התשל"א - 1971 (להלן: "תקנות הנמלים"), הקובעת כי "קברניט כלי שיט ימנע כל נזק העלול להיגרם לרציף או למתקן אחר בנמל עקב ניתוב, עגינה או רתיקה של כלי השיט או בשעת פריקה או טעינה".
- ג. קברניט האנייה ו/ או מי מטעם הנתבעות לא פעלו בצורה סבירה לשם אבטחת האנייה וסביבתה, ובכלל זאת לא פעלו לקיומה של תקשורת תקינה בין כל הגורמים המעורבים, קיומם ויישומם של אמצעי חירום ו/ או הצלה ראויים לבטיחות התמרון ו/ או השיט.
- ד. קברניט האנייה ו/ או צוות האנייה ו/ או בעל האנייה הפעילו אנייה שלא הייתה כשירה ו/ או לא הייתה תקינה ו/ או שגו בפיקוח על ו/ או בהשטת האנייה ו/ או תמרונה ו/ או ניתובה ו/ או לא מילאו את החובות המוטלות עליהם לפי דין.
- ה. קברניט האנייה ו/ או מי מטעם הנתבעות לא פעלו כאדם סביר ו/ או לא פעלו בצורה מקצועית וניתחו באופן שגוי ו/ או בלתי מקצועי את המצב העובדתי במהלך האירוע.
21. התובעת תטען, בין היתר, לאחריות ישירה ו/ או אחריות שילוחית של בעלי האנייה ו/ או מי מטעמן בין היתר כלפי קברניט האנייה.
22. התובעת תטען, בין היתר, לאחריות ישירה ו/ או שילוחית של הנתבעות מכוח כל דין ובין היתר מכוח הוראות סעיף 2 לפקודת הנזיקין הנגרמים על ידי ספינות בניווט, 1939 (להלן: "פקודת הניתוב")

הקובע את אחריותו של בעל האנייה לנזק שנגרם על ידי האונייה, בין מכוח סעיף 14 לפקודת הנזיקין ובין מכוח סעיף 36 לחוק הספנות (ימאים), תשל"ג – 1973 הקובע את אחריותו השילווחית של בעל האנייה (ראו: פרשת צים).

הנזק

23. האלמוגים שהם בעל חיים ימי הנמצא בסיכון מוגדרים כ"ערך טבע מוגן".
24. בריף ובסביבתו מצויים אלמוגים רבים בין אם בתוך המתחם ובין אם מחוצה לו ולהם ערך כלכלי רב.
25. כתוצאה ממעשיהן ו/או מחדליהן של הנתבעות ו/או מי מטעמן נגרם נזק לאלמוגים. חלק מהאלמוגים נשברו (כ – 60, בהערכת חסר), וחלק מהאלמוגים כוסו בחול. בכך נגרמו הן נזקים עקיפים למיני דגים וחסרי חוליות שאינם יכולים לשרוד ללא ביתם (האלמוג) והן נזקים ישירים לאלמוגים.
26. בהתאם לאמור בחו"ד של פרופסור ניר בקר (להלן: "פרו' בקר" ו"חוו'ד פרו' בקר" בהתאמה), ובהסתמך על שיטות הידועות בעולם לצורך חישוב כלכלי של נזקים שנגרמו לסביבה, ולאחר התאמות שנערכו למדינת ישראל, הוערך הנזק בסכום כולל של 1,008,383 ₪, באופן הבא:
27. ראשית, כיוון שהשוני בה התרחש האירוע אינה זמינה לצלילה הופחת ערך "הנופש" כך שהערך הכלכלי של דונם הוא 12,017 ₪ (890-12,907).
28. נזק קצר טווח כתוצאה מהרחפת חול: חישוב של מכפלת 17 דונם בערך כלכלי של 12,017 ₪ לדונם, וזאת צריך להכפיל ב 20% שיקום לשנה כפול שער היוון של 3%: 888,213.4 ₪.
29. נזק ארוך טווח (שבירת אלמוגים): חישוב של מכפלת שטח מוערך כ – 1 דונם, קצב שיקום של 7% ושער היוון 3%: 120,710 ₪.
30. מהסכום המפורט בחו"ד הופחת, לפנים משורת הדין, סכום בגובה 100,000 ₪ שהועבר על ידי הנמל לרט"ג כאמור.

... העתק חו"ד של פרופסור ניר בקר מחודש מאי 2019 מצ"ב ומסומן 3.

... העתק מסמכו של דר' זבולוני "הערכת השטח בו הורחף חול באירוע האונייה שפגעה בריף הדולפינים מצ"ב ומסומן 4.

סוף דבר

31. הנתבעות ו/או מי מטעמן התרשלו בניווט הספינה. מה שהוביל בסופו של יום לפגיעה

באלמוגים שהם ערכי טבע מוגנים והמצויים בסכנת הכחדה. מדובר באירוע חריג בכל

הקנה מידה.

32. תביעה זו – שמוגשת באמצעות הגורם האמון על שמירה והגנה על ערכי הטבע - נועדה להשיב

לציבור ולו באופן חלקי את שנגזל ממנו בשל התרשלות הנתבעות ו/או מי מטעמן.

33. לא יעלה על הדעת כי הציבור הוא שיישא בנזק הסביבתי לו גרמו הנתבעות. על מי אשר שט במימי

המדינה מוטלת האחריות לנהוג בצורה סבירה ומקצועית, וככל שלא יעשה כן - יהיה עליו לשאת

בעלויות הכרוכות בכך.

34. בהקשר לעלויות עבודות השיקום, הרי שאלו טרם הסתיימו. כיוון שהנזק בהקשר זה טרם גובש

במלואו, רט"ג שומרת על זכותה לתבוע גם נזקים אלו בעתיד.

35. בית המשפט הנכבד מתבקש להיעתר לתביעה, ולחייב את הנתבעות בתשלום הנזקים המפורטים לעיל.

36. לבית משפט הנכבד הסמכות העניינית והמקומית לדון בתביעה לאור סכום התביעה ומקום האירוע.

גלי צימרמן (חדאד), עו"ד

אנטוניוס מרשי, עו"ד

סגנית בכירה בפרקליטות מחוז דרום - אזרחי

ממונה בפרקליטות מחוז דרום - אזרחי